

Урок 46

Тема. Розуміння сутності культури й освіти, призначення людини в сучасному світі

Мета уроку (розвиток компетентностей). *Предметних і комунікативних:* знання і розуміння проблематики оповідання «Фах»; уміння відповідати на питання за змістом прочитаного/почутого тексту/медіатексту, стисло або вибірково переказувати прочитане та/або почуте, ставити за потреби навідні питання; висловлювати своє розуміння проблем культури і освіти, призначення людини у світі, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади. **Ключових:** розвиток уміння наводити цитати для підтвердження власних поглядів, ідей, переконань; передавати зміст прочитаного художнього тексту словесно або графічно, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи інформацію, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.

Обладнання: підручники, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Зміст уроку

I. Актуалізація та корекція знань. Бесіда з учнями за змістом твору:

- Розкажіть про систему освіти, яку змалював А. Азімов в оповіданні «Фах». Як здобували знання люди в майбутньому?

- Чи мала на меті така освіта розвиток інтелектуальних і моральних якостей людини?

- Яке місце посідала людина в суспільстві майбутнього?

- Чи можна стверджувати, що людина в майбутньому, яке описав А. Азімов, лише виконує визначені функції, не мислить самостійно, не піддає сумніву усталений порядок?

- Чи можна вважати людину вільною за таких умов?

II. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку. Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Вступне слово вчителя. На попередньому уроці ми знайомилися з героями твору, характеризували образ Джорджа Плейтена.

- Що нам дає знайомство з образом людини інформаційного суспільства, з образом майбутнього світу? Мабуть, письменник застерігає нас від помилок. А ще це можливість власної повноцінної відповіді новим культурним викликам інформаційної цивілізації.

- Як ви розумієте явище культури? Яке місце посідає в культурі освіта?

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу.

Розповідь учителя з елементами бесіди. Розглянемо уважніше змальовану Азімовим систему навчання. У вісім років дітей навчають читання й письма. А у вісімнадцять усі проходять машинне тестування, за результатами якого призначають найбільш відповідну професію і записують у мозок необхідну інформацію. Ніхто не обирає професію вільно. Ще за півтора року молоді фахівці беруть участь в Олімпіаді і, залежно від показаних результатів, отримують більш або менш престижне місце роботи. Давайте поміркуємо.

- Для чого людині дається тих десять років від восьми до вісімнадцяти? Невже для байдикування? Для чого тоді дітей навчали читати і давали їм повну волю читати що до вподоби, або не читати взагалі?

- Чи впливає читання на розвиток здібностей: хто більш розвинений, на вашу думку, – читач чи не читач? У кого з них більше шансів показати кращий результат на тестуванні?

- Як ви гадаєте, навіщо тестували мозок перед тим, як записати у нього певні знання? І для чого його тестували після запису таких знань?

- Чи є різниця для людського мозку, яка інформація буде записана: про апарат Бімена, чи про апарат Хенслера? І чи потрібен особливий мозок для конкретного пристрою? *(Жодної, адже апарати подібні. Ні, не потрібен, просто потрібно мати певну кількість спеціалістів для роботи і з першим, і з другим пристроєм.)*

- Як називається суспільство, описане Азімовим? Чи знаєте ви його характерні риси?

Культурологічна довідка. «Особливості інформаційного суспільства».

1. Інформаційне суспільство характеризується тим, що знання, інформація, інформаційні послуги і галузі, пов'язані з їх виробництвом, стають домінуючими факторами розвитку суспільства. Головним стало володіння не засобами виробництва, а інформацією про їх використання. Інформація як основний стратегічний ресурс і головне джерело суспільного багатства стає цінністю суспільства.

2. Для соціокультурного простору інформаційного суспільства характерний інформаційно-технологічний напрямок культури з його особливим ставленням до традицій та гри. Звідси в оповіданні «Фах» традиційні свята День читання і День освіти, Олімпіада як символ змагання.

3. Перед сучасною людиною постає широка свобода вибору, що сприяє прояву її індивідуальності. Але людина в умовах інформаційного суспільства не відчуває особливої потреби в ідентичності, їй важливіше вміти користуватися технологіями.

4. Життя в інформаційному суспільстві ставить перед людиною нові вимоги, насамперед, мобільність, здатність та готовність до зміни діяльності, перенавчання, оволодіння новою професією. Визначальна риса інформаційного суспільства - доступність та відкритість для всіх інформаційних ресурсів, необхідних для соціального прогресу. Тому акцент робиться не на традиційному навчанні, а на самоосвіті, бо знання постійно доповнюються, оновлюються, володар застарілих знань швидко стає неконкурентоздатним.

Продовження евристичної бесіди. Суспільство постіндустріальне (в якому живемо ми) розглядає освіту як зовнішній вплив, суспільство інформаційне, в якому живе Джордж, орієнтоване на самозасвоєння, самонавчання, саморозвиток. Тим, хто не здатен до цього, є споживачем готового продукту, інформація надається у вигляді стрічок.

- Навіщо після запису знань юнакам і дівчатам дають ще півтора року часу, адже за цей час записана інформація може застаріти і не пригодиться? Чи не для того, щоб вони, озброєні здатністю читати та базовим рівнем знань, самостійно щось додатково засвоїли? Інакше для чого Олімпіада людям, які мають однакову підготовку? Змагання людей, навчених працювати на старому обладнанні, й фахівців з обслуговування нових апаратів завідомо програшне для перших. У фіналі оповідання Джордж Плейтен говорить, що не розуміє, чому це називається Олімпіадою. Це питання автор переадресовує читачам.

- Як би ви пояснили це Джорджу: чому відсутність змагання як такого називається Олімпіадою? *(Імітація конкурсу потрібна людям, які підготовлені за старими стрічками, щоб вони не вважали себе ущемленими, бо не попали на планету класу А. З іншої сторони, книги, де розкрито принцип дії новіших апаратів, що застосовуватимуться на Олімпіаді, у відкритому доступі, тож бажані можуть поповнити знання і вирівняти шанси. Чи не для пошуку таких людей придумана Олімпіада?)*

Люди майбутнього, змальовані Азімовим, не гірші за сучасних, вони просто інші, живуть в інших умовах, отже, мислять по-іншому. Але основний принцип відбору талантів той же – крізь труднощі до вершин. Вони формуються у боротьбі, а нове виростає із заперечення старого. В основу цивілізації майбутнього покладено науково-технічний прогрес та інтелектуальне керування суспільством. Мета такого кроку - можливість розкриття й використання здібностей кожної людини на благо всього людства і всіх 1500 цивілізованих

світів. У ставленні до так званого середнього землянина описане Азімовим суспільство, навпаки, більш гуманне за нинішнє. Там кожен може посісти своє місце у світі, гордо добавивши до імені слова «дипломований такий-то», ніхто не вважає себе невдахою, бо усі забезпечені заняттям, немає безробітних.

IV. Формування нових знань, умінь, навичок і компетенцій.

Робота з художнім текстом.

- Прочитайте і прокоментуйте уривок про день Читання. Яка суть дня Читання у світі майбутнього?

- Чому батьки все ж вважали цей день особливим, хоча він «мало що означав»?

- Розкрийте зміст авторської іронії в рядках про «багатообіцяючу дитину»?

Бесіда за змістом твору.

- Навіщо автор дуже докладно розповідає про день Читання, день Освіти та Олімпіаду?

- Як відбувалося навчання читанню? Як поводитися діти під час дня Читання?

- Чи хвилювався Джордж Плейтен? Чи боявся він цієї незвичайної процедури?

- Чим Джордж привернув увагу лікаря на дні Читання?

- Чим він займався між днем читання і днем Освіти? Чому приховував своє заняття?

- Навіщо Джорджу були потрібні нові знання з книг?

- Що відбувалося в день Освіти? Чому цей день був такий важливий для молоді?

Виразне читання в особах. Діалог Плейтена і лікаря Антонеллі в день Освіти.

Бесіда за прочитаним.

- Як Джордж під час розмови з лікарем засвідчив свій природний розум? Як це вплинуло на його долю? Що такого сказав Джордж, що викликало підозру в лікаря?

- Чому його направили в інтернат?

- Опишіть інтернат, куди потрапив Джордж Плейтен. Хто там знаходився? Які там були порядки? Яке було призначення таких інтернатів?

- Що не влаштувало хлопця, коли він жив у інтернаті?

- Прочитайте уривок про день Олімпіади. Як відбувалося випробування?

- Чому Тревіліян програв під час Олімпіади? Чи міг він виграти, і що для цього потрібно було зробити?

- Як змінилась доля Плейтена після сутички з Тревіліяном?

- Яке призначення Інститутів вищої освіти? Чим освіта для обраних відрізняється від загальної механічної освіти через стрічки?

V. Закріплення вивченого матеріалу, узагальнення та корекція знань.

Створення цитатного плану розповіді «Освіта майбутнього».

- Які переваги й недоліки ви побачили в освіті сучасного і освіті майбутнього?

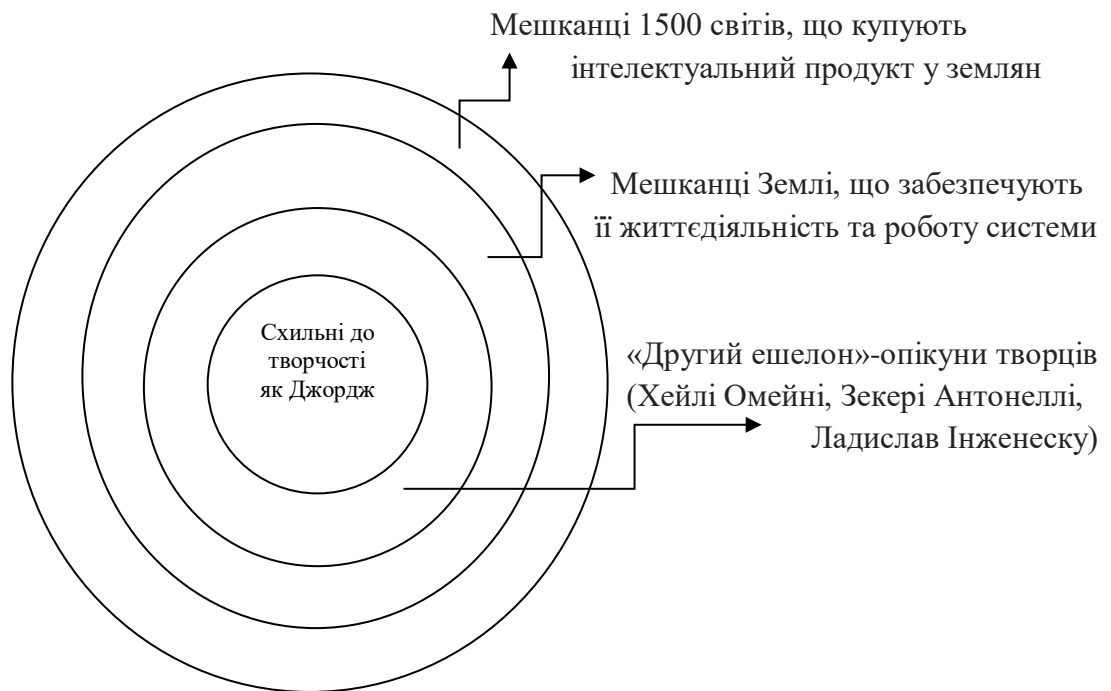
Заповнення порівняльних таблиць. (Робота в групах та взаємообмін результатами.)

Переваги сучасної системи освіти	Недоліки сучасної системи освіти
Кожен сам обирає собі фах.	Можливість помилитися під час вибору фаху
Є можливість здобути кілька професій.	Тривалий час здобуття освіти, втрата часу, витраченого на навчання і перепідготовку.
Можливість поглиблювати знання, підвищувати кваліфікацію.	Не всі знання пригодяться на практиці. Отримані знання поступово стираються з пам'яті.
Існує можливість кар'єрного росту.	Існують ризики втратити роботу.
Кожен самостійно шукає роботу.	Вірогідність роботи не за фахом.

Переваги освіти майбутнього	Недоліки освіти майбутнього
Швидке набуття фахових знань.	Обмеженість вузькоспеціальної освіти. Методи механічного навчання пригнічують розум та вбивають пізнавальний інтерес.
Освіта дається кожному за здібностями.	Освіта дається в готовому вигляді, не потребує ніяких зусиль, також людина позбавляється права вибору.
Можливість швидко приносити користь суспільству.	Неможливість швидко розширити коло знань, перекваліфікуватися
Отримання висококваліфікованих фахівців.	Програмування людини і стандартизація суспільства.
Надання роботи кожному фахівцю.	Після старіння знань фахівець виконує некваліфіковану роботу

Варіант виконання завдання: інтерактивна вправа. «"Фах". Порівняння систем освіти»: <https://learningapps.org/display?v=pn6e1o2gj25>

Творче завдання. Створення моделі майбутньої цивілізації, описаної А. Азімовим.



VI. Підбиття підсумків, рефлексія. Підсумкова бесіда за питаннями підручника на с. 231.

Рефлексія. Робота з епіграфом до розділу. Що важливіше, на думку Альберта Ейнштейна – бути успішним, чи бути цінним? Яка різниця цих слів? Що автор має на увазі, говорячи про вищий рівень життя – матеріальний чи духовний рівень? Чого прагнули Тревіліян і Плейтен? Як вислів Ейнштейна стосується цих героїв? Як вислів Ейнштейна характеризує світ, описаний Азімовим?

Працюємо вдома. 1. Доберіть 4–5 прислів'їв або висловів відомих людей (афоризмів) про освіту, культуру і знання. 2. «Творчий прогноз». Як вплине на майбутнє Джордж Плейтен? Що він змінить у світі? 3. Творчий проект. Підготуйте повідомлення про вплив наукової фантастики на поступ людства.